A te legkedvesebb fiad, Jézus társaságát keressük, mert szívünk a szeretet evangéliumát óhajtozza. Milyen boldogok lennénk, ha ő szívünket kézenfogva vinné oda, hol a tiszta szívüek Istent meglátják.

Atyánk, mi boldogságra vágyódunk s azért seregeltünk egybe itt, e szent hajlékban.

Nagy napja van ma a hívek seregének, mert pásztort rendeltél számokra.

Im a te szolgád mély alázattal meghajtja térdét és fejét előtted, mert nagy és csoda dolgot cselekedtél vele, besorozván őt a te választottaid közé.

Hol van a szó, hol az ige, hol az imádság és a hálaadás, amely méltó lenne a te nagy kegyelmedhez!

Atyám, Istenem, tekints reszkető, alázatos szolgád szívébe s tisztítsd meg a félelemtől és aggódástól, s öltöztesd föl a bátorság és bízalom szent palástjába, hogy a pásztor és a nyája egymást jól megértve, éljen híven szent hitének s ez a hit megvédje tévelygéstől, hűtlenségtől és előtted nem tetsző hibáktól.

Ezekre kérünk, ezekben hallgass meg Miatyánk...

Zsinati beszéd.

Mondotta: **Dr. Boros György püspök.**

Ján. III. r. 6. 7. v. A mi testtől született, test az; ami lélektől született, lélek az.

Ne csodáld, hogy azt mondom: szükség nektek újra születnetek.

*

Isten örök talány, az ember is örök talány. Az ember szünetlenül keresi Istent, Isten mindig inti az embert: ismerd meg magadat.

A tudomány ízekre boncolta az ember testét és nagy titkai föltárásával gazdagította ismeretét. A vallás merev tételekbe foglalta az ember istenhitét, de sem egyik, sem a másik nem oldotta meg a talányt.

Ez az ember szerencséje, mert így rá van utalva, hogy tovább keresse lenn az ismeretlen atomokat, fenn siessen közelebb a végtelenhez, kinek neve Isten.

A tudomány megmondja, hogyan lettek a magasságok mélységgé, a mélységek magassággá. A hit embere a zsoltáríróval szól: megindult, megrendült a föld, a hegyek fundamentumai inogtak és megindultak, mert haragra gerjedt az Úr (Zsolt 18. 8.).

A föld haragos tüze termelt aranyat, ezüstöt, drágaköveket.

A lélek tüze termel szent eszméket, Istenismeretet, átalakulást, újraszületést. Termel látókat, Krisztusokat, bölcseket, hitalapítókat és bebizonyosodott, hogy a föld minden kincsénél becsesebb, amit a lélek termel a végtelenség útján.

A léleknek adatott az az isteni erő, hogy bele tekintsen az ég és a föld titkaiba.

A lélek osztályrésze az a boldogság, hogy szépnek lássa Isten teremtett világát.

A mi szerencsénk és boldogságunk az, hogy élvezzük azt a fényességet, ami ott csillog, mint gyémánt, Erdély népe lelkében.

E város dicsősége, hogy a hitszabadság itt termett legszebb virágokat.

Szeretem a természet megújulását. Gyönyörködöm a madár dalában, a virág illatában, mégis azt hirdetem, hogy legszebb virág, legékesebb dal, amit az emberi lelkek termelnek az emberi ajkakon. Valamint a virágok megtermékenyítik a szomszéd növényeket, Erdély népei hitéből is új szin, új termékenyítő eszme szállott a lelkekbe s megszületett az a boldogító tudat, hogy itt mi mindnyájan egyek vagyunk az Úrban.

Miután ez így volt a multban, engedjétek meg érdemes Zsinati gyülekezet, hogy rámutassak, mivel fog hozzájárulni a mi unitárius hitünk és fölfogásunk, az erdélyi szellem és hitélet tovább miveléséhez a jövőben.

Először azzal, hogy közelebb visz Jézushoz, másodszor azzal, hogy *közelebb hozza Istent hozzánk.*

Ami testtől való, test az, ami lélektől való, lélek az.

Én hiszek a felsőbbrendű ember (Übermensch) lehetőségében. Vallom, hogy Jézus ilyen volt s emiatt nem értették meg. Jézus egyénisége, lénye titok maradt kortársai előtt s a keresztény világ előtt is. Ebben rejlik egyik magyarázata annak, hogy zsidó kortársai messiást, királyt láttak benne s a keresztények prófétát, megváltót, most fél-, majd egész *Istent* s ahelyett, hogy megközelítették

volna, jobban, még jobban távolodtak tőle. Erre följogosította a keresztény világot az, hogy a biblia telve van homályos jóslásokkal, a Jézus szavai, beszédei olyan finom és mélységes tartalommal, hogy az összes evangeliumok s az összes apostoli iratok más, meg más szint, jelleget, más erőt, más hatalmat, más célt tulajdonítanak neki az egy názáretinek, kiben Istennek kedve tellett.

Ez a rendkivül szétágazó fölfogás és elmélet ugyanaz, amit a modern tudomány a föld és lényei előállására alkalmazva evolucionak nevez.

Az istenhitnek és a Krisztus-elméletnek azt a megnyilatkozását, amelyet unitáriusnak nevezünk, ugyanilyen evolució eredményének tartom. Az unitárizmus is nagyon sok változáson ment át, és mindig az volt a célja, hogy közelebb jusson Jézushoz.

Erre a vágyakozásra ő jogosít föl minket, hiszen ő hív magához, ha megvagyunk fáradva és megvagyunk terhelve. Ő foglal egybe mindnyájunkat, midőn a vele közös édes Atyához imádkozni megtanít.

A nagy lelkek társasága legnagyobb boldogság s Jézus ezt igéri nekünk.

Hiszen kétségtelen, hogy mi gyarlók, tehetetlen, bűnös emberek vagyunk, de minél jobban érezzük ezt, annál jobban vágyunk hozzá a jóhoz, a tökéleteshez, az igazhoz, a szenthez. Milyen fölemelő és megtisztelő érzés, hogy az ő szavai szerint imádkozhatunk közös égi Atyánkhoz: Bocsásd meg a mi vétkeinket és ne vigy kisértésbe. Szükséges-e tovább menni és a mi vétkeinket ráruházni?

Ne gondolja senki, hogy Jézus a világ megvetését, a test megtagadását kivánta volna. Ő e földön szeretett élni s midőn azt mondotta, hogy Mária a jobbrészt választotta: a lelkiekkel foglalkozást, mégis a Mártha terített asztalához leült. Nem, ő nem akart megválni e világtól, mert terveit csak itt valósíthatta meg, célját csak itt érhette el s bizony benne az ember szólal meg, midőn kéri az égi Atyát, hogy muljék el tőle a keserű pohár.

Ilyen okok és evangeliumi igazságok alapján kivánunk mi közelebb jutni Jézushoz, mert mi benne igaz testvért, jó barátot, vezért, hű pásztort, tanítómestert és messiást látunk és tisztelünk el egészen az imádat határáig. Ez a közelség önbizalmat, reménységet, lelkierőt, bátorságot, tiszta életet jelent számunkra, mert ami lélektől való, lélek az.

Én ezzel a hittel táplálom lelkemet, mert ha így megközelíthetem Jézust, akkor vele és általa *közelebb jő hozzám Isten.*

Akarjátok látni Istent? Akkor hát ne kérdezzétek, hogy van-e Isten, mert a zsoltáríró megszégyenítően így fog szólni: „csak a bolond mondja az ő szivében, hogy nincsen Isten".

Ai. A mi életünk örömeinek és boldogságának az a legfőbb akadálya, hogy elsőhelyen és mindenek felett a testnek, test szerint élünk. Mi tulságosan maiak, földiek vagyunk. A szépet szeretjük, a tisztaságot izlésünk megkivánja, a barátság és a szeretet finomult és szent érzései nélkül talán élni sem tudnánk. S mégis oly távol tartjuk magunkat attól, ami nem e világból való! Pedig minden ami szép, ami jó, ami igaz, ami kedves és boldogító, mind az túl van a testen, felül van a föld göröngyén. Mind az egy felsőbb világhoz tartozik, mind az lelki, aminek az isteni lélek jelenléte ad szint, illatot, szépséget.

Tökéletesnek találjuk a nagy természet alkotásait? Igazunk van, de ne feledjük, hogy csak lelkünknek, lelki szemünk látásának köszönhetünk mindent.

Ismeretes előttem az a különben örvendetes tény, hogy a mai emberek s különösen a nők, rajongva keresik és olvassák a modern írók, költők alkotásait. Talán abban sem csalódom, hogy most az erótika mellett s talán — adja Isten, hogy úgy legyen — annak elfojtásáért szívesen olvassák a Wells és társai utópisztikus, egészen a fantázia világában járó regényeit. Még arra is vannak példák hogy a Tagore és más keleti bölcsek, eme messzelátók könyvei is olvasókra találnak.

Helyes és örvendetes, mert avagy a lélek nem több-e a testnél? Avagy nem a lelkiek maradnak-e meg a végtelenség birodalmában? Avagy nem Jézus lelke él és hat-e közöttünk s nem a lélek szól-e azokból a tanításokból és magyarázatokból, melyeket a Pálok, Augusztinok és nyomukban a többi nagy reformátorok hagytak ránk örökségképpen.

És ha az ő lelkök ma is hat, bizony, Isten lelke az, mert Isten az, aki kiönt az ő lelkéből minden lelkekre.

Ő az a nagy és tökéletes lélek, mozog, működik és hat közöttünk e helyen s e pillanatban s bármelyikünk így szólhat Jákobbal: bizony, Isten van ezen a helyen és én nem tudom!

Az Isten közelségének és velünk létének sok és sokféle bizonyítékára szoktak hivatkozni. Bibliánk, elkezdve attól a rettenetes jelenettől, midőn az ember a tiltott gyümölcs megízlelése után meghallotta: Ádám, Ádám, hol vagy, egészen a mai napig, midőn a gyilkos sok esztendő multával vallomást tesz, hogy az ártatlanul

elítéltet megmentse a börtöntől, mind mostanig és ezután is szólni fog az Isten szava; a lelkiismeret tehát, mondjuk-e, a bennünk levő Isten és ez fogja alkotni a törvényeket, még pedig úgy, amint Jézus mívelte: a régiek helyett újakat, az avultak helyett eleveneket s mindenek fölött olyanokat, amelyek az erkölcs alapjára helyezkednek.

Így fog megvalósulni az emberiség egysége a hitben, a cselekedetben, az Isten ismeretében és a Jézus követésében.

Ne várjátok, hogy mindenki ugyanazokat a szavakat fogja imádkozni, ugyanazokat a feleleteket fogja mondani a vallás kérdéseire, de higyjétek, hogy ugyanaz egy isteni lélek fog szólni mindnyájunk által. Mert egy lesz a hit, egy lesz az igazság.

Mert bárhány nyelven fognak szólni az emberek Istenről, csak őt, az egy igaz Istent fogják segítségül hívni, mert akár Buddhának, akár Jézusnak, akár Mohamednek, akár Krisztusnak, akár Mózesnek nevezik a prófétát: az Isten prófétája ő és boldogok leszünk mi, ha minél több ajakról száll hozzánk az ige: ami lélektől született, lélek az.

És most te, régi dícsőséged fényében ékeskedő gyülekezet, fogadd a főpásztor első köszöntését. Ti kitárt karral vártátok és fogadtátok szent zsinatunk áhítatos tagjait. Legyen érette rajtatok a mi egy igaz Istenünk áldó és megszentelő kegyelme.

A főpásztor mindig boldog örömmel fog visszatekinteni erre a meleg fényben úszó szép napra. Ti, kedves vendégeink, kiket mindig a testvéri szeretet vezetett az élet útain, legyetek megáldva a jó Istentől minden munkátokban. Ti, szeretett unitárius testvéreim, akik messzi távolokból seregeltetek ide, fogadjátok keblem mélyéből áradó hálás köszönetemet. Kérlek, vigyétek magatokkal és adjátok át az atyafiaknak szívem szerinti meleg ölelésemet. A mai nap örömérzését díszítsétek föl a jó reménység illatos virágaival.

Hála, hála nagy nevednek szerető Isten, édes Atyánk. Amen.

Úrvacsorai ágenda a tordai unitárius templomban.

Mondotta: **Halmágyi János** esperes-lelkész.

Ez asztal, melynek drága ajándékai után szomjuhozik a ti lelketek, gazdag, e nappal történelmivé lett forrás életmezőnkön. Égre szökken-é gyönyörű vize, vagy porba húll?!... Ne kérdezzétek! Higyjetek! Higyjétek, hogy az, mi lelketeken keresztül ma édes